

Stine Hagen i Oplev

Søren Peter Lyngberg var sognefoged i Oplev fra 1964 til embedet blev ophævet. Det er hans erindringer om Stine Hagen og sønnen Jens Hagen, der danner grundlag for følgende beretning.

Stine Hagen var datter af Jens Hagen fra Trøjborg og hans 10 år ældre hustru Ane fra Ellidshøj. Hun blev født sidst i 1850'erne. Stines mor døde i 1887 og hendes far døde i 1910. Selv om Stine aldrig blev gift, fik hun alligevel en datter og senere den 9. juni 1879 en søn. Begge børnene blev født i det hus i Oplev, der skulle blive Stines hjem i mangfoldige år. Stines datter flyttede som voksen til København, hvor hun blev boende. Hun besøgte aldrig sin mor i Oplev, men kom først til hjemegnen, da hun skulle hente arven efter sin mor. Sønnen Jens Hagen blev derimod boende hos sin mor hele sit liv. Hverken Stines søn eller datter blev nogensinde gift.

Stine og Jens Hagen i "nystuen"

Stine og Jens Hagen boede i et stråtækt hus på matr. nr. 1g i Oplev. Det har nu adressen Kridtbakken 9.

Huset var ret stort efter den tids forhold. Det rummede køkken, bryggers, to stuer og en stor forgang, hvor Jens havde sat en dør i ud til haven.

Forgangen var sikkert oprindelig husets soveværelse.

Ved stuehuset var der et ret stort tørvehus. Da der jo ikke var noget soveværelse, sov Jens på en sofa i nystuen (den ses på fotoet af Jens og Stine). Stine sov selv på en halmseng i dagligstuen, hvorunder hun opbevarede sine aldrig tomme småkagedåser.

Stine var nok noget pessimistisk af natur, men altid gæstfri, og hun var glad og taknemmelig, når de blev noget givet. Idet Stine var meget nøjsom og sparsommelig, levede mor og søn meget spartansk - ja, næsten på sultegrænsen, selv om de egentlig ikke var særlig fattige. Udenfor havde de en stor køkkenhave, hvorfra grøntsager og kartofler udgjorde en stor del af deres kost.

Når Oplevfolkene klippede får, sendte de en sæk uld til Stine. Så kartede og spandt hun, og af garnet strikkede hun strømper til folk. Nogle af strømperne var allerede bestilt, før hun gik i gang med at strikke dem. Andre gange kom folk og købte strømper, hun havde liggende færdigstrikkede i dagligstuen. Hun arbejdede flittigt og hurtigt med strikkepindene, og hun drømte ikke om, at gå nogen steder hen uden sin kurv med garnnøglet på armen og gang i strikkepindene. Hun syntes jo alligevel, hun kunne nå nogle omgange på strikketøjet, når hun var på vej f. eks. til Bustedgården, og så ville hun da ikke gå og spille tiden.

Bustedgården med Hjeds sø i forgrunden

Jens Hagen var kurvemager og skomager. Han havde sit værksted i forgangen og sine materialer i tørvehuset. Kurvene fremstillede han mest af hasselskud, som han skar i krattet. Det var godt og stærkt materiale, og så kostede det jo ikke noget. De fleste andre kurvemagere skar enebær eller brugte spanskrør, som imidlertid måtte købes.

Til alle de større kurve (kartoffelkurve, tørvekurve osv.) brugte Jens Hagen ståltråd som fletgrund, hvilket gjorde kurvene yderst solide. Dette og så det at Jens var en meget dygtig kurvefletter, der lavede smukt arbejde, gjorde at han var kendt viden om og havde en stor fast kundekreds. Kartoffelkurvene havde et kartoffelsold i bunden, og når han lavede dem, måtte han starte med at lave huller i et jernbånd, der skulle danne ringen i bunden af kurven. Så trak han ståltråd gennem hullerne, så det både dannede sold i bunden og fletgrund for siderne. I starten lavede han hullerne med en don, men dette var et hårdt og tidkrævende arbejde. Derfor købte Jens en maskine, der kunne lave hullerne. Denne store investering bekymrede Stine Hagen meget, skønt Jens havde været så forsigtig, kun at fortælle hende, at maskinen havde kostet en brøkdelen af den virkelige pris. Tørvekurvene havde ingen jernring, men blev flettet med hasselskud til bunden også. Når det var sommer, stod døren ud til haven altid åben, så Jens kunne nyde fuglesangen og den friske luft, og så han kunne følge med i lidt af hvad der skete omkring ham, samtidig med at han arbejdede. Da telefonselskabet skiftede jerntråden ud med kobbertråd, købte Jens en del af det billigt og brugte det til sine kurve.

Alle Oplevfolkene købte deres kurve hos Jens, og når der var gæster på de omkringliggende gårde, hændte det ofte, at gæsterne lige skulle en tur over til Stine og Jens Hagen. Så købte de kurve med hjem og i ny og næ også nogle par af Stines strikkede strømper. Jens tog fx 3½ kr. for en hasselkurv til kartofler og 5 kr. for en ligesådan i spanskrør (materialet hertil måtte jo købes).

Når Jens havde kurve nok, bandt han en fire stykker for på cyklen og lige så mange bagpå. Så kørte han omkring og solgte sine kurve. Disse ture var ofte lange. Ikke sjældent nåede han til Gravlev og helt til Fløe.

Foruden at være kurvemager var Jens også skomager. Især forsålede og hælflickede han folks sko. Det blev gjort med solidt kærnelæder, som han købte i Ålborg og selv skar ud. Først blev det lagt i blød i vand et stykke tid, og derefter blev det banket ud over en rund kampesten med en hammer med stor slagflade. Hvis det var et par finere sko eller snørestøvler, blev sålerne syet på. Hvis ikke blev de fæstet på med små træpløkke. Disse var firkantede af tykkelse som en tændstik og ca. 1 cm lange. Når de var banket i, blev resten raspset af med en fil. Folk kunne godt regne med, at den forsåling holdt skoens tid ud.

Kratgården i Oplev

noget. I mange år gav hun fem øre for et pot sødmælk og to øre for en pot kærne- eller skummetmælk.

Både børn og voksne fra egnen kom ofte hos Stine. Hun fandt straks saftevand frem til børnene og kaffe til de voksne, og så fik de tvebakker eller lignende at spise til. Opdækningen var meget nøjsom, og egentlig selskabelighed havde Stine og Jens aldrig, men gæstfrihed skortede det aldrig på.

Oplev set fra luften med Lyngberggård i forgrunden

Den gang var det en selvfølge, at folk hjalp hinanden i Oplev. Som så mange andre fik Jens og Stine en steg eller lignende, når der blev slagtet på nabo-gårdene.

Ligeledes gav dem, der bagte i stor ovn, altid brød, når det var bagedag. hjælp til at holde den store køkkenhave kunne Stine og Jens også nemt få.

Da de ingen dyr havde selv, måtte de have mælk fra Kratgården. Skønt Stine var nøjsom og sparsommelig, insisterede hun på at betale for mælken, hun ville ikke skylde nogen

Stine havde meget ondt af sig selv. Ofte lå hun længere tid i sengen, og hun mente altid, det var meget alvorligt. Hun regnede hele sit liv med, at hendes dage snart var talte. Når hun lå i sengen fik hun ofte varm mad bragt fra de omkringliggende gårde. Idet Stine nødigt ville gå glip af Søren P. Lyngbergs første fødselsdag, bad hun Sørens mor, om at holde sønnens halvt års fødselsdag. Stine troede ikke, hun ville leve, til Søren blev et år. Så slemt stod det dog ikke til med Stine.

Søren husker, at når der blev for meget spektakel i Stines sengehalm, blev der sendt bud til Kratgården. Så skulle Søren komme med katten, som blev sat ind under sengen. Stine rystede op i halmen, og katten strøg omkring mellem småkagedåserne og tog de mus, der dryssede nedenunder af sengen. Engang nåede katten at snuppe hele tre mus, men de fleste pilede ud til alle sider.

I 1934 begyndte Stine, at sætte penge ind på en bankbog til en konfirmationsgave til Søren og senere også til hans bror Hans E. Lyngberg. En konfirmationsgave skulle knægtene nemlig have, selv om Stine ikke mente, at komme til at leve så længe. Hun satte 40 - 50 øre ind ad gangen, og da det alligevel så ud til, at hun ville overleve konfirmationerne, bad hun i 1939 Sørens far om at få renter skrevet på i bøgerne, og hun sendte penge med til at forhøje beløbene til 15 kr. pr. bog. Efter datidens forhold var dette en meget stor gave.

Det blev imidlertid Jens Hagen, som ikke kom til konfirmation. I 1934 fik han lungebetændelse og kom på Ålborg sygehus, men underernæret som han var, klarede han ikke sygdommen, og døde 19. december 1936. Han var da 57 år gammel.

Alderdomshjemmet i Støvring

På sine gamle dage flyttede Stine til alderdomshjemmet i Gistrup, og da hjemmet i Støvring blev bygget, flyttede hun hertil. Her boede hun, til hun døde engang i 1950'erne. Stine Hagen blev 97 år.

Hun ligger begravet sammen med sine forældre Jens og Ane Hagen og sin søn Jens Hagen på Gravlev kirkegård, men der blev ikke ofret nogen gravsten på Stine.

Erna